

Leevi Lehto

ELÄMÄÄ
HELSINKILÄIS-
METSISSÄ

NTAMO

ELÄMÄÄ
HELSINKILÄIS-
METSISSÄ

Leevi Lehto

ELÄMÄÄ
HELSINKILÄIS-
METSISSÄ

ALKUSANA

Tiina Saukkonen

NTAMO

Helsinki

2024

UUSI LAITOS TEOKSISTA

Leevi Lehto, *Elämää helsinkiläismetsissä. Helsingin kaupunginmetsänhoidon syntyhistoriaa. Livet i helsingforsskogar.*

Kiinteistövirasto, maa- ja metsätalousosasto. Helsingin kaupunginmuseon Memoria-sarja, 3. Helsingin kaupunginmuseo, Helsinki 1990.

JA

Leevi Lehto, *Yhteenvedoa metsien hoitosuunnitelmista 1884–1986.*

Kiinteistövirasto, maa- ja metsätalousosasto.

Helsingin kaupungin kiinteistövirasto, Helsinki 1990.

© LEEVI LEHDON OIKEUDENOMISTAJAT; TIINA SAUKKONEN (alkusana)

ISBN 978-952-215-906-9

ULKOASU & TAITTO

Göran de Kopior

KANNEN KUVA

Ragnar Nyberg, *Saunalahtea ja huvila Villa Solhemmin (Meilahti 20) uimahuone (1910–1920-l.).* Helsingin kaupunginmuseo

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO

Helsinki 2024

www.ntamo.net

Käsillä oleva teos sisältää kirjailija-kääntäjä Leevi Lehdon (1951–2019) tuntemattomimman kirjan *Elämää helsinkiläismetsissä* oheisjulkaisuineen *Yhteenvetoa metsien hoitosuunnitelmista 1884–1986* vahvistettuna uudella alkusanalla. Historiallinen esitys metsänhoidon vaiheista pääkaupungissa oli tilaustehtävä, jonka ammattikirjoittaja hoiti omaleimaisella tavallaan hyvässä yhteistyössä sen ideoineen Helsingin apulaiskaupunginmetsänhoitajana 1951–1972 ja kaupunginmetsänhoitajana 1972–1986 palvelleen Mikael ”Mikko” Pitkäniemen (1923–1997) kanssa. Poliittisesta historiasta gradunsa tehneen sanataiteilijan pestaaminen tuotti kirjaan yhteiskunnallista pohdintaa ja kerronnan hienouksia. Julkaistuaan runokokoelmat *Muuttunut tuuli* (Otava 1967/ntamo 2015) ja *Rakkauden puheesta* (Otava 1969/ntamo 2022) Lehto toimi pitkään puoluepolitiikassa, kunnes hän palasi 1990 kirjantekijäksi juuri kaupunginmuseon kustanteella ja kiinteistöviraston sen rinnalle tuottamalla niin ikään historiallisella metsienhoitosuunnitelmavihkosella.

Tämän jälkeen Lehto jatkoi kirjailijanuraansa esimerkiksi runoteoksilla *Ihan toinen iankaikkisuus* (Otava 1991/ntamo 2007) ja *Kielletyt leikit* (Otava 1994/ntamo 2007) sekä romaanilla *Janajevin unet* (Taifuuni 1992/ntamo 2022). Näitä seurasi vielä seitsemän alkuperäisteosta runoa, proosaa ja esseistiikkaa. Suomentajana Lehto debytoi jo 1982 ja toi sitten ensimmäiselle kotimaiselle paljon tärkeää asiaa ja sepitettä aina John Keats -käännökseen *Syksylle ja muita runoja* (Poesia 2020) asti. Hän vaikutti laaja-alaisesti kulttuurikentillämme toimittajana, esiintyjänä, verkottajana ja ajattelijana muun muassa *Jälleen-juhla-* ja *muistoantologiassa* (ntamo 2021) puiduin tavoin.

Helsingin metsistä ja niiden hoidosta kertovat Lehdon teokset tulevat nyt takaisin hänen 2007 perustamansa ja kymmenen vuotta johtamansa ntamo-kirjatalon nimekkeenä. Julkaisuja ei ole muokattu, vaan ne tarjotaan syntymäasussaan (teknisesti pahoiteltavan vaatimattomana jäljenteenä ja painovirheineen kaikkineen). Tähän on kaksi syytä. Ensinnäkin, ja arvattavasti, näin saadaan taas merkittävän suomalaisen kirjailijan harvinainen erikoistyö tavoitettavammaksi, vieläpä hänen kotikustantamoltaan. Toiseksi: Lehdon esitys metsänhoidon käännteistä Helsingissä on alan asiantuntijoiden mukaan edelleen arvokas työ. Kaupunginmuseota ntamo kiittää suopeudesta hankkeelle niin silloin kuin nyt ja metsänhoitaja, suunnitteluvastaava Tiina Saukkosta yhteistyöstä.

J.S. 1859: Aihe Kaivopuistosta. HKM

J.S. 1859: Motiv från Brunnsparken.

Study of Kaivopuisto Park, 1859.

ALKUSANA

Leevi Lehdon kirjoittamat *Elämää helsinkiläismetsissä – Livet i helsingforsskogar* ja *Yhteenvetoa metsien hoitosuunnitelmista 1884–1986* ovat mainioita tietolähteitä Helsingin metsistä ja niistä huolehtimisen historiasta kiinnostuneille. Olemme saaneet niistä arvokasta taustaa muun muassa Keskuspuiston luonnon- ja maisemanhoidon yleissuunnitelman laadintaan. Kirjat olivat suureksi hyödyksi myös näyttelyteksteissä 2014, kun tuo oma yhteinen Centralparkimme täytti 100 vuotta.

Lisäksi olen vetänyt asukkaille Keskuspuistossa kävelyitä, joilla olen kertonut Helsingin metsistä, niiden vaiheista ja niitä hoitaneista ammattilaisista. Käsiini ei ole osunut muita yhtä hyviä pääkaupunkimme metsien perustamisen, kasvattamisen, uudistamisen ja suojelemisen monenlaisia käännteitä kuvaavia julkaisuja. Siitäkin syystä nämä oivalliset teokset ovat arvokkaita ja ansaitsevat uuden tulemisensa.

Lehdon kirjasta voi lukea, kuinka Helsingin puuvaltaisten alueiden vaalimisen historia on luonut kestäväen pohjan nykyiselle suurkaupungin metsänhoidolle. Jatkamme Helsingissä edelleen samalla luontoa, maisemaa ja asukkaiden hyvinvointia kunnioittavalla metsien hoitamisen linjalla, jonka perustan edeltäjäni loivat.

Helsingissä 19. tammikuuta 2024

TIINA SAUKKONEN

Metsänhoitaja, suunnitteluvastaava
Puisto- ja viheraluesuunnittelu
Helsingin kaupunki

Leevi Lehto

ELÄMÄÄ HELSINKILÄISMETSISSÄ.

HELSINGIN KAUPUNGINMETSÄNHOIDON HISTORIAA.

LIVET I HELSINGFORSSKOGAR

LUKIJALLE

Kaupunginmuseon Memoria-sarjan tämänkertaiseksi vierailevaksi esiintyjäksi on tarjoutunut kaupungin metsänhoito, jonka kiinnostavista ja värikkäistäkin vaiheista on hyvä luoda yleiskatsaus nyt, kun koko historia on helposti tavoitettavissa. Julkaisun toteutumisen on tehnyt mahdolliseksi kaupunginhallituksen käytöväaroista ystävällisesti myönnetty määräraha painatuskustannusten kattamiseksi.

Itse sisällön syntymisestä kertoo sen kirjoittaja seuraavaa: ”Oheinen teksti on kirjoitettu Helsingin kaupungin kiinteistöviraston metsä- ja maatalousosaston toimeksiannosta vuosina 1984–85 ja 1988. Sen tarkoituksena on valottaa kaupungin metsien hoidosta ja kehittämistä nykyään vastaavan organisaation esihistoriaa. Pyrkimyksenä on ollut selvittää sitä, miten kaupungin metsiä on hoidettu silloin, kun niitä ei sanan varsinaisessa mielessä vielä hoidettu lainkaan – ja millaisten vaiheiden myötä itse *ajatus* kaupunginmetsänhoidosta on kehkeytnyt, havaittu mahdolliseksi ja viety kansainvälisestikin syystä huomattuun toteutukseensa. Aineistona olen käyttänyt kirjallisuutta, kaupunginhallinnon asiakirjoja, kunnalliskertomuksia, muistioita ja muuta metsä- ja maatalousosastolle kertynyttä kirjallista materiaalia sekä haastatteluja. Teksti ei pyri täyttämään tieteellisen historiankirjoituksen vaatimuksia, vaan toimimaan pikemminkin esseemäisenä johdatusena ja taustaselvityksenä, toivon mukaan myös ajatusten herättäjänä.

Aihe on osoittautunut metsäalaa ennalta perehtymättömälle tavattoman kiehtovaksi. Se on tarjonnut tilaisuuden tutustua moniin värikkäisiin menneisyyden vaiheisiin ja ihmisiin ja opettanut arvostamaan työtä, jonka tuloksista tavallinen helsinkiläinen nykyään harva se päivä nauttii, niitä tavallisesti itsestäänselvyyksinä pitäen.

Ajatus tekstin laatimisesta on alkuaan kaupunginmetsänhoitaja Mikko Pitkäniemen. Hän on työn eri vaiheissa ei vain ’antanut auliisti apuaan’, vaan myös välittömällä tavalla osallistunut aineiston keruuseen, muokkaamiseen ja tulkitsemiseen. Samalla hän on esimerkillisellä tavalla ollut avoin kirjoittajan omille ’ulkopuolisen’ aivoituksille – minkä tuloksena voin levollisin mielin allekirjoittaa tällaisissa tapauksissa tavanomaisen toteamuksen, jonka mukaan mahdollisista virheistä, puutteellisuuksista ja vääristä tulkinnoista olen vastuussa yksin minä.” (Huhtikuu 1988, LL)

BÄSTA LÄSARE

Gäst denna gång i stadsmuseets serie Memoria är stadens skogsvård, av vars intressanta och ofta färgstarka skiften det är allt skäl att ge en allmän överblick nu medan dess hela historia ännu är tillgänglig. Det har blivit möjligt att utge denna skrift tack vare ett godhetsfullt beviljat anslag ur stadsstyrelsens bruksmedel för täckande av tryckningskostnaderna.

Om själva innehållets tillkomst skriver författaren så här: "Föreliggande text har skrivits på uppdrag av Helsingfors stads fastighetskontor 1984–85 och 1988. Dess syfte är att belysa förhistorien till den organisation som i dag svarar för vården och utvecklingen av stadens skogar. Avsikten har varit att utreda hur stadens skogar sköttes på den tiden då det inte förekom någon skogsvård i egentlig mening- och hur själva *tanken* på stads- skogsvård vuxit fram och befunnits möjlig att genomföra samt lett till resultat som med skäl uppmärksammats även internationellt. Som material har jag utnyttjat litteratur, dokument från stadsförvaltningen, kommunalberättelser, promemorior och annat material som samlats inom skogs- och lantbruksavdelningen samt intervjuer. Texten gör inga anspråk på att uppfylla alla kriterier på vetenskaplig historieskrivning, utan vill snarare utgöra en essämässig inledning och bakgrundsutredning som förhoppningsvis även blir tankeväckande.

Ämnet har visat sig vara ovanligt fascinerande för en person som tidigare inte varit förtrogen med skogsvård. Jag har fått tillfälle att lära känna färgstarka personer och händelser ur det förgångna och lärt mig att uppskatta det arbete vars frukter den vanlige helsingforsaren njuter av så gott som dagligen och för det mesta räknar som självklarheter.

Initiativet till denna text har tagits av stadsfortsmästare Mikko Pitkämäki. Under arbetets olika faser har han inte bara 'beredvilligt bistått mig' utan även aktivt deltagit i insamlingen, bearbetningen och uttolkningen av materialet. Samtidigt har han visat en föredömlig öppenhet visavi den 'utomstående' egna uppslag – och följden är att jag lugnt kan underskriva den i dylika sammanhang vanliga försäkran om att jag ensam ansvarar för eventuella fel, brister och vantolkningar." (April 1988, LL)

” Aloite laajamittaisempaan metsiin kohdistuvaan hoito- ja muokkaustyöhön tulikin sitten toiselta ja ehkä hieman yllättävältä taholta: luonnon omilta voimilta. Elettiin elokuuta 1890; sen 28. päivänä tavanomainen varhaisryöstö myrskysää näytti jo laantuvan...

NTAMO 2024

ISBN 978-952-215-906-9

UUSI TEOSLAITOS RUNOILIJA-KÄÄNTÄJÄ-
KULTTUURIVAIKUTTAJA LEEVI LEHDON (1951–
2019) HARVINAISLAATUISIMMASTA KIRJASTA
VUODELTA 1990 SISÄLTÄÄ NYT MYÖS HÄNEN
LAATIMANSA ERILLISEN KATSAUSJULKAISUN JA
UUDET ALKUSANAT TEOKSEN PÄÄHENKILÖIDEN ELI
KAUPUNGINMETSÄNHOITAJIEN TYÖTÄ JATKAVALTA
TIINA SAUKKOSELTA. *Elämää helsinkiläismetsissä*
KOKOAA ALAN VARHAISVAIHEET YHÄ TÄHDELLISIN
TAVOIN NIIN AMMATTI-IHMISILLE KUIN MUILLE
PUIDEN SUOJASSA ASUVILLE.